

Kritik mot ett kränkande uttalande i samband med ett planeringsmöte

I en anmälan mot dåvarande Västmanlands läns allmänna försäkringskassa, som kom in till JO den 24 februari 2003, anförde AA i huvudsak följande. Vid ett planeringsmöte som skulle handla om hans ryggbesvär, påstod en av kassans handläggare att han missbrukade alkohol. Detta påstående var kränkande och felaktigt enligt AA:s mening.

Försäkringskassan anmodades att yttra sig över det som AA hade framfört i sin anmälan.

I sitt remissvar anförde försäkringskassan den 14 april 2003, genom direktören BB, i huvudsak följande.

Bedömning och åtgärd

Vid planeringsmötet på Ergonomicentrum den 14 augusti 2002 lyfte läkaren vid Ergonomicentrum CC att det fanns misstankar om ett alkoholmissbruk. Försäkringskassans handläggare redogjorde för uppfattningen om att AA vid något tillfälle hade upplevts som påtagligt berusad. Även AA:s arbetsgivare DD redogjorde för att hon vid ett tillfälle under senaste året hade upplevt AA som berusad.

Försäkringskassan har förståelse för att AA känner sig kränkt vid detta möte då uppgift lämnades utan hans medgivande. Försäkringskassans uppgift är att utreda rehabiliteringsbehov. I det läge som uppkom hade läkaren redan lyft frågan om ett eventuellt alkoholmissbruk. Vår bedömning är då att handläggaren för att kunna fullgöra sitt rehabiliteringsuppdrag bör upplysa om att hon haft motsvarande fundering vid en av sina kontakter med AA. Denna bedömning grundas på 1 kap. 5 § sekretesslagen där det stadgas: "Sekretess utgör inte hinder mot att uppgift lämnas ut, om det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten skall kunna fullgöra sin verksamhet."

Efter mötet skrevs minnesanteckningar av försäkringskassans handläggare. Anteckningarna från mötet dokumenterades sedan i AA:s akt på försäkringskassan. Minnesanteckningarna delgavs AA när han begärde att få se dem. Minnesanteckningarna ingick inte i underlaget för socialförsäkringsnämndens beslut varför de inte heller kommunicerades honom inför socialförsäkringsnämndens beslut.

AA kommenterade remissvaret.

I sitt beslut den 4 november 2004 anförde *JO Lundin* i bedömningsdelen följande.

Av 7 kap. 7 § sekretesslagen (1980:100), i den lydelse som är aktuell i ärendet, följer bl.a. att sekretess gäller hos allmän försäkringskassa i ärende enligt lagstiftningen om allmän försäkring, allmän ålderspension, arbetsskadeförsäkring eller handikappersättning och vårdbidrag eller om annan jämförbar ekonomisk förmån för enskild, eller om läkarvårdsersättning eller ersättning för sjukgymnastik, för uppgift om någons hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den som uppgiften rör eller någon honom närstående lider men om uppgiften röjts.

Uttrycket ”men” har getts en mycket vid innebörd. I första hand åsyftas sådana effekter som att någon blir utsatt för annans missaktning om hans personliga förhållanden blir kända. Utgångspunkten för en bedömning av om men föreligger är den berörda personens egen upplevelse (se prop. 1979/80:2 del A s. 83 och 90).

Enligt 1 kap. 5 § samma lag utgör sekretess inte hinder mot att uppgift lämnas ut, om det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten skall kunna fullgöra sin verksamhet.

Av förarbetena (prop. 1979/80:2 del A s. 465 och 494) framgår att denna bestämmelse skall tillämpas restriktivt. Sekretessen får efterges endast då ett utlämnande är en nödvändig förutsättning för att myndigheten skall kunna fullgöra ett visst åliggande. Utlämnande får däremot inte ske enbart i syfte att höja myndighetens effektivitet eller för att biträda andra myndigheter i deras arbete.

Av 14 kap. 3 § sekretesslagen följer bl.a. att sekretessbelagd uppgift får lämnas till myndighet, om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen skall skydda.

Av 14 kap. 4 § första stycket samma lag följer att den försäkrade helt eller delvis kan efterge sekretessen om inte annat följer av bestämmelse i sekretesslagen.

Uppgiften som kassans handläggare lämnade vid mötet med rektorn vid den skola där AA arbetade och läkaren vid Ergonomicentrum och som rörde att AA vid något tillfälle hade upplevts som påtagligt berusad, är sådan att den enligt min mening omfattades av sekretess enligt 7 kap. 7 § sekretesslagen.

Därmed har det, enligt det synsätt som har kommit till uttryck i ett flertal tidigare beslut av JO (se t.ex. JO:s ämbetsberättelse 1996/97 s. 480), i första hand ålegat kassan att inhämta den försäkrades medgivande till utlämnandet av uppgiften. Endast om kassan inte skulle ha fått AA:s medgivande till utlämnandet av uppgiften, hade kassan kunnat överväga ett utlämnande med stöd av 14 kap. 3 § eller 1 kap. 5 § sekretesslagen.

Det kan enligt min mening dessutom starkt ifrågasättas om utlämnandet av en uppgift av i ärendet aktuellt slag, vilken för övrigt måste betecknas som synnerligen vag, med beaktande av ovan nämnda förarbetsuttalanden hade kunnat ske med stöd av 1 kap. 5 § sekretesslagen. Det står också helt klart att utlämnandet

inte hade kunnat ske med stöd av 14 kap. 3 § samma lag, eftersom inte samtliga deltagare vid det möte där uppgiften lämnades var företrädare för någon myndighet.

Jag anser sammanfattningsvis att försäkringskassan i detta fall har brutit i sin tillämpning av sekretesslagen och att kassan inte kan undgå kritik för detta.